

Wat kan er gebeuren

Peter Terrin

Een kerstverhaal geschreven in opdracht van literatuurhuis Passa Porta voor de avond 'Kort Dag' op 21 december 2017.

Het eerste wat ik zag, was zijn baard. Een oudtestamentische baard die zich onderaan splitste en in twee punten groeide.

Na al die maanden had het alarm weer gekwaakt, iemand liep door de toegangspoort het terrein op, en het was niet de postbode, want die was al geweest. We hadden een klant. Achter me, in het kantoortje waar mijn vrouw zich elke voormiddag over de boekhouding boog, hoorde ik de bureaustoel iets te hard weggrollen en tegen de kast botsen.

Toeval wilde dat het parket vorige week de twee Sprinters had vrijgegeven. Beide waren bij de aanslag zo goed als ongeschonden gebleven, het forensisch sporenonderzoek was afgerond, de bestelwagens mochten terug naar de eigenaar. Na drie maanden kon het ineens wel. Onze advocaat, aangestoken door zijn kleine overwinning, verzekerde ons een volledige schadeloosstelling voor de twee andere, vernielde Sprinters, én voor de gederfde inkomsten, al gaf hij grif toe weinig ervaring te hebben met islamterreur.

Van opleiding ben ik timmerman, veertien jaar was ik in dienst bij Dakwerken Opbroek. Misschien was het logischer geweest om een eigen bedrijfje als aannemer op te starten, maar mijn vrouw had andere plannen. Voor mij mocht alles bij het oude zijn gebleven, ik had het prima naar mijn zin. Als ik om vijf uur thuiskwam had ik geen kopzorgen. Een bad, de krant, warm eten. Ik sliep als een roos. 's Morgens was het vaak nog donker en soms was het ijskoud, soms vloekte ik en konden Opbroek en zijn dakwerken mij gestolen worden, maar we hadden tenminste geen schulden.

Op een zondag vertelde mijn vrouw bij het ontbijt dat ze als meisje altijd winkeltje speelde. Op school, thuis, bij vriendinnetjes. Het was haar droom om een eigen zaak te hebben. Ik was verbaasd, ik hoorde dat verhaal voor het eerst. Er was zoveel, zei ze, dat ik niet wist over haar. Toen sprak ze mijn naam uit op die speciale, nadrukkelijke manier en zei dat we aan de toekomst moesten denken en dat het nu of nooit was. Ik hoefde me geen

zorgen te maken, het was haar kindje, zij zou de zaakvoerder worden. Ze had onderzoek gedaan en dacht aan transport, verhuur, ze dacht aan een eenvoudig kantoortje op een bedrijventerrein, een bescheiden begin, een gezonde groei. Ze had een man nodig voor de technische kant van de zaak, en voor de veiligheid.

Mijn vrouw kwam snel naast me achter de balie staan. Door de glazen deur zagen we de klant, fors en groot, omheen de plassen op het modderige terrein naar de keet lopen. Ook haar viel meteen de baard op, ze gaf me een por, maar ik wist niet wat ze van me verwachtte. De man zei vriendelijk gedag zonder onze handen te schudden en maakte zijn wensen kenbaar in het Frans. Ik trok mijn jas aan en liep met hem mee naar de Sprinters.

Het was mistig, de eerste koude winterdag, zijn adem hing in druppels aan zijn snor. Zijn baard krulde en de rode kleur verschilde zo van het bruine haar op zijn hoofd dat ik onwillekeurig aan schaamhaar moest denken.

De Sprinters waren zo goed als nieuw. We waren amper een maand opgestart toen die Oezbeek, een kleine man met pluisjes op zijn wangen, vier bestelwagens huurde en we drie dagen later, een paar uur na de aanslag, bezoek kregen van de politie.

Ik toonde de laadruimte. Er waren sporen op de vloer, krassen. Deze bom was niet ontploft. Driehonderdvijftig kilogram, had ik in de krant gelezen. In de andere teruggekeerde Sprinter waren een aantal terroristen tot bij ingang van het stadion gebracht om daar mensen neer te schieten. Op mijn vraag waarom hij een bestelwagen wou huren antwoordde de man ontwijkend. Ik zag dat hij schrok van mijn directheid, en toen zei ik in een opwelling dat ik vanwege de terreur alleen nog per halve dag verhuurde met chauffeur. Er was een meerkost. Ik was zeker dat ik hem hiermee verjaagd had. Terug bij de keet nam hij mijn hand en trok glimlachend mijn arm op en neer. Overmorgen zou hij om de Sprinter komen.

We hebben het geld nodig, zei mijn vrouw bij de espressomachine. En wat kan er gebeuren als jij meegaat?

Ik stond vroeg op, wakker was ik toch al. Het had gevroren en de mist dempte alle geluid. De bomen en struiken rond het terrein hadden witte takken. Ik stond buiten toen ik hem om zeven uur uit de richting van de stad zag aankomen, te voet. Zijn jas was open en in elke hand droeg hij een zware tas van de supermarkt. Hij leek een zwerver, verdwaald op het bedrijventerrein.

Het duurde een tijdje voor het warm werd in de Sprinter, we hadden de buitenwijken al verlaten. Toen bij een rotonde op de expresweg twee meisjes over het zebra-pad liepen, stelde ik me voor dat ik niet stopte maar versnelde. Ik zag de gruwel die de terrorist had gezien achter het stuur van de vierde Sprinter op de boulevard. Ik wilde de man naast me confronteren met wat mensen van zijn volk en geloof hadden aangericht. Hoe zij het land in

diepe rouw hadden gedompeld, en mijn vrouw en ik in de schulden. Wat had hij daarop te zeggen?

Ik durfde het niet te vragen.

De zon kwam op, en voor het eerst in dagen gaf de mist zich gewonnen en klaarde de hemel op. Het ijs op de takken fonkelde, het gras in de weiden en de prikkeldraad eromheen, de hele wereld. Ik dacht aan Bart. Ik miste het om vroeg in de ochtend naast hem in het busje te schuiven, de geur van koffie en zaagsel in onze kleren, en dan op weg naar een werf, de radio aan, de zon die opkwam. Het gevoel zonder veel woorden op elkaar te kunnen rekenen. Iets in de bedaagde houding van de man herinnerde me aan Bart, iets wat alleen grote mannen hebben, misschien omdat ze trager bewegen, een soort vrede.

We reden al meer dan twee uur langs provinciale wegen toen ik mijn thermos bovenhaalde. Ik vroeg hem of hij koffie lustte, en ik liet hem uit de plastic kop drinken en dronk zelf voorzichtig uit de fles. Op mijn vraag waarom we de snelweg niet namen, mompelde hij iets over de natuur en dat dit de enige weg was naar onze bestemming. Bij elk dorp dat we binnenreden hoopte ik dat we waren aangekomen. We hadden intussen de heuvels bereikt en de afstand tussen de dorpen werd groter. Hij vertelde dat hij familie in Parijs had, zijn zus en zijn moeder, hij lachte en keek dan weer uit zijn raam naar het donkere bos in de vallei. Om halftwee staken we de grens over bij een verlaten douanepost, driehonderd meter verder stopten we naast een eenzaam huisje. De dorpel van de voordeur lag pal aan de straat.

Na tien minuten besloot ik hem te helpen, al was dat niet bij de prijs inbegrepen. Ik kon nergens naartoe en de man stond er alleen voor. Hij had niet aangebeld, hij was gewoon binnengegaan, de voordeur was niet op slot. Als kind kwam ik vaak in het duivenhok van onze burens, en zo rook het daar, niet slecht, maar niet zoals een huis waarin iemand had geleefd hoorde te ruiken. In de kussens van de leunstoel bij het raam zag ik de afdruk van de overleden bewoner, een magere man. Iemand had een deel van de huisraad opgeborgen in bananendozen. De aanbouw met wat keukenkastjes en een aanrecht was in de loop van de tijd een stal geworden, voor schapen misschien, of een ezel. De binnendeur was nu de buitendeur, want de deur van de aanbouw was uit zijn hengsels gelicht en deed dienst als loopplank.

We werkten snel en zonder ophouden. Terwijl ik de dozen en spullen in de laadruimte stapelde, vroeg ik me af wie de man was die in dit huisje aan het einde van de wereld had gewoond en hoe hij was gestorven, en waarom de man met de baard helemaal naar hier kwam om zijn waardeloze bezittingen op te halen. Algauw dacht ik alleen nog maar hoe laat het al was en dat alles wat ik nu inlaadde na de lange terugreis ook weer uitgeladen moest worden. Ik hoopte dat er in die twee zakken van hem iets te eten zat. Als dank voor mijn hulp

en geduld werd de man spraakzamer. Hij begon een verhaal te vertellen over zijn zus, over een van haar dochtertjes, dat ziek was, maar zijn Frans was een aaneenrijging van snelle zinnen en ik raakte de draad kwijt. Uit het omringende bos kwam de duisternis opzetten. Toen het donker was en het op een gekke manier niets meer leek uit te maken, deden we het wat kalmer aan.

De Sprinter zat vol, met onze schouder duwden we de portieren in het slot. Hij ging het lege huis weer in en ik bleef buiten zodat hij de gelegenheid had om afscheid te nemen, mocht hij dat willen.

Ik liep een eindje in de richting van het bos om te plassen. De maan stond helder aan de hemel en bescheen het weidse landschap, het bevroren gras kraakte onder mijn voeten en even waande ik me in de spookachtige schoonheid van het hoge noorden. Oog in oog met het bos opende ik mijn rits.

Ik herinnerde me dat ik eens samen met Bart in een beek plaste. Het was zomer, we waren klaar met werken, hij stond een paar meter bij me vandaan en deed weinig moeite om zich af te schermen, en ik had hem als het ware nagedaan. Ook in mijn jeugd waren er enkele van die kleine, terloopse momenten geweest die alleen mij waren opgevallen en waarover ik me jaren later bleef verbazen. Toen dacht ik aan mijn vrouw. Ze had gelijk, er was zoveel dat ik niet wist over haar. Ik zou haar nooit helemaal kennen, en die gedachte vervulde me nu met vreugde. Ik plaste en lachte naar het bos en de maan. Ik kreeg de indruk dat ze op mij gewacht hadden, dat ze hier waren voor dit ogenblik. Het voelde alsof ik dichter kon komen, door gewoon naar het bos te stappen, dichter bij de waarheid die daar al die tijd op mij had liggen wachten.

© Peter Terrin 2017

Eerder verschenen in *Standaard der Letteren* van 22 december 2017.